

8. Dział II. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim. Lekcja powtórzeniowa

Tematy

1. Po upadku Księstwa Warszawskiego.
2. W Królestwie Polskim.
3. Powstanie listopadowe.
4. Wielka Emigracja.
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym.
6. Wiosna Ludów na ziemiach polskich.
7. Kultura polska doby romantyzmu.

1. Daty, które uczeń powinien znać:

Data	Wydarzenie
1815	Powstanie Królestwa Polskiego. Koniec obrad kongresu wiedeńskiego.
29.11.1830	Wybuch powstania listopadowego.
1831	Detronizacja cara Mikołaja I. Wybuch wojny polsko – rosyjskiej.
1831	Upadek powstania listopadowego.
1831	Początek Wielkiej Emigracji.
1846	Powstanie krakowskie.
1846	Rabacja galicyjska.
1848	Wiosna Ludów na ziemiach polskich.
1848	Uwłaszczenie ziemi w Galicji.

2. Postacie historyczne, które uczeń powinien znać:

Postać	Opis
Aleksander I	Car rosyjski. Pierwszy Król Królestwa Polskiego. Nadał mu konstytucję.
Mikołaj I	Car rosyjski. podczas powstania listopadowego został zdetronizowany przez Polaków.
Antonii Radziwiłł	Namiestnik Wielkiego Księstwa Poznańskiego.
Adam Jerzy Czartoryski	Współtwórca konstytucji Królestwa Polskiego. Członek Rządu narodowego podczas powstania listopadowego. Podczas Wielkiej Emigracji stał na czele Hotelu Lambert.
Józef Zajączek	Generał polski. Namiestnik Królestwa Polskiego 1815 – 1825.
Ksawery Drucki - Lubecki	Książę, minister skarbu w rządzie Królestwa Polskiego. Inicjator budowy Kanału Augustowskiego.
Wincenty i Bonawentura Niemojowscy	Bracia. Przedstawiciele opozycji w sejmie Królestwa Polskiego. Przeciwstawiali się łamaniu przez cara konstytucji.
Walerian Łukasiński	Twórca organizacji spiskowych w Królestwie Polskim – Wolnomularstwa Narodowego i Towarzystwa Patriotycznego.
Piotr Wysocki	Twórca Spisku w Szkole Podchorążych Piechoty. Podporucznik. Inicjator powstania listopadowego.
Tomasz Żan	Konspirator. Stał na czele Towarzystwa Filomatów.
Adam Mickiewicz	Wielki poeta polski, jeden z polskich wieszczów, tworzył w okresie romantyzmu. Członek Towarzystwa Filomatów, działał na emigracji po powstaniu listopadowym.
Józef Chłopicki	Generał polski. Pierwszy dyktator powstania listopadowego.
Joachim Lelewel	Działacz polityczny i historyk. Podczas powstania listopadowego działacz Towarzystwa Patriotycznego. Na emigracji stał na czele Komitetu Narodowego Polskiego.

Maurycy Mochnacki	Działacz polityczny, publicysta i pianista. Członek Towarzystwa Patriotycznego podczas powstania listopadowego.
Michał Radziwiłł	Generał polski. Drugi dyktator powstania listopadowego.
Józef Skrzynecki	Generał polski. Trzeci dyktator powstania listopadowego. Dowodził wojskami polskimi podczas bitwy pod Ostrołęką.
Jan Krukowiecki	Generał polski. Czwarty dyktator powstania listopadowego.
Ignacy Prądzyński	Generał polski. Przyczynił się do zwycięstw w bitwach pod Wawrem, Dębem Wielkim i Iganiami podczas powstania listopadowego.
Józef Sowiński	Generał polski. Bronił reduty na Woli podczas ataku wojsk rosyjskich na Warszawę, gdzie zginął. Symbol oporu podczas zaborów.
Emilia Plater	Dowódca powstańczego oddziału na Litwie podczas powstania listopadowego.
Iwan Paskiewicz	Dowodził armią rosyjską, która podczas powstania listopadowego dokonała rzezi warszawskiej Pragi.
Wiktor Heltman	Działacz Wielkiej Emigracji. Jeden z przywódców TDP.
Stanisław Worcell	Działacz Wielkiej Emigracji. Jeden z przywódców TDP.
Tadeusz Krępowiecki	Działacz Wielkiej Emigracji. Jeden z przywódców TDP.
Szymon Konarski	Uczestnik powstania listopadowego, działacz Wielkiej Emigracji. Twórca Stowarzyszenia Ludu Polskiego na ziemiach polskich.
Edward Flotwell	Naczelnny prezes Wielkiego Księstwa Poznańskiego po powstaniu listopadowym. Prowadził antypolską działalność dlatego okres jego rządów nazywa się nocą flotwellowską.
Edward Dembowski	Rewolucjonista polski. Dowodził powstańcami podczas powstania krakowskiego w 1846 r.
Jakub Szela	Chłop galicyjski. Stał na czele rabacji chłopskiej w 1846 r. w Galicji.
Ludwik Mierosławski	Polski generał, walczył w powstaniu listopadowym, działacz Wielkiej Emigracji. Dowodził powstaniem w Wielkopolsce podczas Wiosny Ludów.
Józef Lompa	Działacz polski i obrońca polskiej mowy na Śląsku. Autor podręczników, prac historycznych i poeta.
Józef Bem	Generał polski, uczestnik powstania listopadowego, działacz Wielkiej Emigracji. Podczas Wiosny Ludów na Węgrzech naczelnny wódz armii powstańczej.
Juliusz Słowacki	Wielki poeta polski, jeden z polskich wieszczów, działał w okresie romantyzmu.
Fryderyk Chopin	Wielki polski pianista i kompozytor okresu romantyzmu.
Piotr Michałowski	Polski malarz epoki romantyzmu. Twórca obrazu "Bitwa pod Samosierrą".
Stanisław Moniuszko	Wielki polski kompozytor. Autor pierwszych polskich oper: „Straszny dwór”, „Halka”.
Artur Grottger	Polski malarz epoki romantyzmu. Autor rycin upamiętniających powstanie styczniowe – cyklów „Warszawa”, „Polonia” czy „Litwania”

3. Pojęcia, które uczeń powinien znać:

Pojęcie	Opis
Kontrybucja	Danina pieniężna narzucona w traktacie pokojowym przez zwycięskie państwo pokonanemu.
Protektorat	Jedna z form zależności politycznej, w której państwo posiadające własny ustrój uzależnione jest w swej polityce od państwa silniejszego (protektora)
Wolne miasto	Forma państwa, obejmująca swoim zakresem terytorialnym obszar miasta .
Unia personalna	Połączenie państw tylko osobą władcy.
Konstytucja	Konstytucja nadana przez panującego.

oktrojowana	
Autonomia	Częściowa niezależność ludności stanowiącej mniejszość w danym kraju. Zakres autonomii może być różny od prawa do posiadania własnych instytucji politycznych poprzez możliwość korzystania z własnego języka w urzędach i szkołach czy tworzenia organizacji społecznych, kulturalnych i ekonomicznych.
Uwłaszczenie	Nadanie dzierżawionej ziemi chłopom za odszkodowaniem lub bez.
Konspiracja	Tajna, nielegalna działalność skierowana przeciwko władzy.
Detronizacja	Pozbawienie władcy tronu.
Romantyzm	Epoka oraz kierunek w sztuce i filozofii trwający w kulturze europejskiej od rewolucji francuskiej do Wiosny Ludów.
Amnestia	Darowanie lub złagodzenie kary.
Emigracja	Wyjazd poza granicę, opuszczenie kraju na dłuższy okres.
Wielka Emigracja	Emigracja po Powstaniu Listopadowym, głównie do Francji, Belgii i Wielkiej Brytanii, która charakteryzowała się utworzeniem obozów politycznych wywierających wpływ na sytuację na ziemiach polskich.
Emisariusz	Tajny wysłannik polityczny mający za zadanie zebranie informacji na temat sytuacji panującej na danym obszarze.
Rabacja galicyjska	Powstanie chłopów w Galicji przeciwko szlachcie, które uniemożliwiło wybuch powstania w zaborze austriackim w 1846 r.
Serwituty	Prawo do korzystania z należących do pana majątku łąk i lasów.
Wiosna Ludów	Rewolucja z lat 1848 – 1849, która objęła kraje włoskie, Francję, państwa niemieckie, Cesarstwo Habsburgów, a której głównym celem była liberalizacja ustroju i wprowadzenie konstytucji, a niektórych krajach ich zjednoczenie – Niemcy, Włochy.
Mesjanizm	Przekonanie, że naród polski jest wyjątkowy, a jego zadaniem (misją) jest wyzwolenie świata od zła, zbawienie ludzkości i objęcie przywództwa duchowego ludzkości.

4. Ponadto uczeń powinien umieć:

- wymienić postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich, wskazać te ziemie na mapie,
- charakteryzować okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój (w teorii i praktyce), osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji;
- przedstawić przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach;
- omawiać położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji i ruch spiskowy w kraju;
- omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego oraz Wiosny Ludów na ziemiach polskich.